

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 23. oktober 2008 truffet vedtak i

- Sak nr:** 34/08 (arkivnr: 200800384-15)
- Saken gjelder:** Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Jon Høyland
Trine Buttingsrud Mathiesen
Wenche Frogn Sellæg
Halvor Kjølstad
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Innledning:

Ved brev av 14. mai 2008 har A inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer B, som ved brev av 22. mai 2008 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat D. Klagen er supplert ved brev av 18. juli 2008. Sorenskriver C ved X tingrett er orientert om klagen og har den 27. mai 2008 avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Klagen har sitt utspring i en sivil sak under behandling i X tingrett. A er saksøker i saken. Tingrettsdommer B var saksforberedende dommer.

Stevning i saken innkom tingretten 13. april 2007. Tingretten imøtekom gjentatte ganger As anmodninger om fristutsettelse for å få engasjert prosessfullmektig. Ingen prosessfullmektig ble imidlertid engasjert, og A opptrådte som selvprosederende part.

Saken ble avvist ved tingrettens kjennelse av 2. august 2007. A påkjærte avgjørelsen til Y lagmannsrett, som i kjennelse av 19. november 2007 opphevet tingrettens avvisningskjennelse og hjemviste saken til ny behandling i tingretten. Tingrettsdommer B forble saksforberedende dommer i saken.

I brev til A av 27. desember 2007 redegjorde tingrettsdommer B for de generelle krav som oppstilles til en stevning, og A ble gitt frist til 18. januar 2008 med å rette den tidligere inngitte stevning. I prosesskriv av 8. januar 2008 påsto A at tingrettsdommer B var inhabil, og det ble bedt om utsatt svarfrist til 28. januar 2008. I påvente av en avgjørelse av habilitetsspørsmålet, fikk A utsatt svarfristen til 1. februar 2008. Ved tingrettens kjennelse av 17. januar 2008 ble påstanden om inhabilitet ikke tatt til følge. I påvente av at kjennelsen skulle bli rettskraftig, ble A i brev av 13. februar 2008 innrømmet en ny fristutsettelse til 4. mars 2008. Det ble i samme brev orientert om at retten ville ta stilling til saksøktes avvisningspåstand ved fristens utløp, og at det med bakgrunn i de mange tidligere fristutsettelsene i saken, nå ikke kunne påregnes ytterligere fristutsettelse. Det ble fra rettens side endelig opplyst om at dersom saken ikke på dette tidspunkt ble avvist, ville det bli berammet hovedforhandling.

I prosesskriv av 3. mars 2008 meldte advokat D seg som As prosessfullmektig. Den 5. mars 2008 tok tingrettsdommer B telefonisk kontakt med advokat D for å drøfte tidspunkt for hovedforhandling. Advokat D opplyste i telefonsamtalen at han ikke kom til å prosedere saken under hovedforhandlingen, og at han ikke kunne ta standpunkt til berammelsestidspunkt på vegne av A. Tingrettsdommer B ba advokat D om å meddele retten skriftlig at han fratradte som prosessfullmektig. Advokat D bekreftet dette i brev til retten av samme dag. I rettens brev til partene av 5. mars 2008 ble det vist til at det nå var klart at advokat D ikke ville opptre som prosessfullmektig under hovedforhandlingen, og at A således ville opptre som selvprosederende part. Det ble videre opplyst at hovedforhandlingen var berammet til 28. og 29. mai 2008.

A innga prosesskriv til retten 18. mars 2008. I dette prosesskrivet ble det uttalt at tingrettsdommer B hadde presset advokat D til å fratre som prosessfullmektig. I tingrettens brev til A av 25. mars 2008 tilbakeviser tingrettsdommer B at han på noen måte skal ha utsatt advokat D for noe press i sakens anledning. Tingrettsdommer B viser videre til at dersom det medfører riktighet at advokat D har opplyst dette til A, er dette en

oppsiktsvekkende opptreden fra en advokat. Advokat D ble tilsendt kopi av brevet for å gis anledning til å kommentere den aktuelle opplysning.

I brev til retten av 26. mars 2008 kommenterte advokat D den avtale som forelå mellom ham og A om at han ikke ville møte som prosessfullmektig under en senere hovedforhandling, og bakgrunnen for at han trådte inn som prosessfullmektig ved oversendelsen av prosesskriv av 3. mars 2008. Advokat D kommenterte videre den angjeldende telefonsamtale med tingrettsdommer B, og han bekreftet uttrykkelig at han ikke på noen måte hadde blitt utsatt for press fra dommerens side i sakens anledning.

A henvendte seg til retten ved brev av 3. april og 14. april 2008, og tingrettsdommer B besvarte henvendelsene ved brev av henholdsvis 7. april og 16. april 2008. Korrespondansen refererte seg til advokat Ds skriftlige bekreftelse om at han fratrådte som prosessfullmektig, og tingrettsdommer Bs rolle i dette.

I As brev av 5. mai 2008 ble det samme forhold igjen kommentert, og A konkluderer med at han ikke er i stand til å ivareta sine interesser i saken, og varsler om at tingrettsdommer B nå vil bli klaget inn for Tilsynsutvalget for dommere. I brev av 7. mai 2008 fastholder tingrettsdommer B at det tidligere fastsatte tidspunkt for hovedforhandling opprettholdes.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Advokat D hadde påtatt seg å bistå ham under saksforberedelsen, men hadde gjort det klart at han ikke ville kunne opptre som As prosessfullmektig under hovedforhandlingen. Både han selv og advokat D vurderte saken slik at det gjensto en del avklaringer før det kunne bli tale om å beramme hovedforhandling i saken.

Allerede samme dag som tingrettsdommer B mottok advokat Ds omfangsrike prosesskriv, ringte han advokaten for å drøfte tidspunkt for hovedforhandling. Dette kunne ikke advokat D uttale seg om, dels fordi han ikke skulle være prosessfullmektig under hovedforhandlingen og dels fordi hans klient befant seg på ferie i utlandet.

Fra klagen siteres:

”Slik det fremgår av vedleggene til prosesskriftet, uttaler advokat D at ”dommer B mente da at det var riktig at jeg skriftlig ga uttrykk for dette i form av brev om at jeg fratrådte som prosessfullmektig”.

Jeg viser her til den videre redegjørelse i detalj fra øverst på s. 3 i prosesskriftet. Det alvorlige i saken er helt klart – hvis dommer B bare hadde hatt et ønske om å få en bekreftelse på at advokat D ikke ville representere meg som prosessfullmektig under en senere hovedforhandling, ville naturligvis ingen ha noen bemerkninger til dette.

Det spesielle i saken er imidlertid at han gjorde noe langt mer enn dette – han sørget for at min prosessfullmektig som jeg skulle arbeide videre med fremover straks jeg var tilbake fra utlandet 6. mars d.å., rett og slett fikk **pålegg** fra retten om å meddele at han trakk seg som min prosessfullmektig, slik at jeg nå står helt oppradd og ikke lenger er i stand til å kunne ivareta mine interesser på en forsvarlig måte lenger i saken.

Hva årsaken måtte være til at dommer B den gang krevet at advokat D måtte trekke seg som min prosessfullmektig allerede 5. mars d.å., har det ikke vært mulig å få klarhet i. Advokat D og jeg trodde i det lengste at det kunne være tale om en slags kommunikasjonssvikt eller misforståelse, men selv når jeg forklarer situasjonen nøyaktig i prosesskrift av 05.5.08, får jeg

ikke annet svar fra dommer B nå 7. ds. enn at ”uteblivelsesdom etter tvistemålsloven § 344 vil kunne bli avsagt dersom en part ikke møter”.

For meg er det umulig å vite om dette innebærer at dommer B ikke er i stand til – eller villig til – å innrømme en åpenbar tabbe, eller der eventuelt kan finnes en annen forklaring. Jeg mener å ha gitt ham en real mulighet til å rydde opp i de problemene han – helt unødvendig – skapte 6. mars d.å., men når han fortsatt insisterer på at jeg vil måtte møte helt alene i retten mot landets største bank om et par uker, er det noe som må være alvorlig galt fatt.”

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Hans fremstilling av det forløpne fremgår bl.a. av hans brev til A av 25. mars 2008 og 7. april 2008.

Fra tingrettens brev av 25. mars 2008 siteres:

”I Deres prosesskriv av 18.03.2008 er det uttalt at adv. D er blitt presset av dommeren til å fratre som prosessfullmektig. Dette er ikke korrekt. Retten har selvsagt ikke utsatt adv. D for press av noen art - noe slikt ville vært uakseptabel opptreden fra en dommer. Det var adv. D som i innledningen av nevnte telefonsamtale opplyste at han ikke skulle være prosessfullmektig for Dem, og dette ble opplyst før det overhodet hadde vært nevnt noe tidspunkt for hovedforhandling.

Etter at retten hadde mottatt prosesskriv av 03.03.2008 fra adv. D der han meldte seg som Deres prosessfullmektig, tok retten kontakt med ham pr. telefon for å finne et tidspunkt for hovedforhandling som passet for begge prosessfullmektiger. Adv. D opplyste da at han ikke skulle være Deres prosessfullmektig i denne saken, og retten ba om at dette for ordens skyld ble bekreftet pr. brev, hvilket adv. D gjorde ved brev av 05.03.2008 - mottatt av retten 07.03.2008.

I denne telefonsamtalen ble det først opplyst til adv. D at retten ville ta kontakt med Dem for å avtale tidspunkt for hovedforhandling. Etter denne telefonsamtalen ble det fra dommerens side - i en senere telefonsamtale med adv. D samme dag - opplyst at man overfor selvprosederende parter ikke avtaler berammelse i forkant slik som for prosessfullmektiger, og adv. D skulle underrette Dem om dette. Han skulle også underrette Dem om at hovedforhandling ville bli berammet helt i slutten av mai eller begynnelsen av juni. Etter at denne telefonsamtalen var avsluttet ble hovedforhandling berammet i telefonsamtale med saksøktes prosessfullmektig, og innkallingsbrev utsendt.

Som nevnt ovenfor ble tidspunktet for hovedforhandling lagt så vidt langt frem i tid for å være sikker på at påkrevd saksforberedelse kunne gjennomføres. Tingretten har ved sin behandling av sivile saker en forpliktelse til å få en sak avgjort innen rimelig tid, og dette er som nevnt en sak som er blitt svært gammel. Retten har plikt til å ta hensyn til begge parter i en slik sak.

Det bemerkes i denne forbindelse at spørsmålet om prosessfullmektig for Dem i denne saken har vært reist allerede fra tidspunktet for innkommet stevning, og retten har gitt en rekke utsettelse for at De kunne få tid til å engasjere engasjert en prosessfullmektig.

Retten har merket seg at De ikke aksepterer at det avholdes hovedforhandling i saken som berammet, men retten fastholder at det avholdes hovedforhandling som berammet - den 28. og 29. mai 2008.

...

Det fremgår av Deres prosesskriv at adv. D skal ha opplyst til Dem at han har blitt utsatt for press fra dommeren. Dette er som nevnt ikke tilfelle, og dersom det medfører riktighet at adv.

D har uttalt dette til Dem er det en oppsiktsvekkende opptreden fra en advokat. Adv. D får derfor tilsendt en kopi av dette brevet slik at han får anledning til å fremkomme med bemerkninger til denne opplysningen før retten eventuelt vurderer å ta saken opp med ham direkte.”

I rettens brev av 7. april 2008 utdypes:

”Da retten den 05.03.2008 mottok prosessskrift av 03.03.2008 fra adv. D registrerte man at adv. D meldte seg som Deres prosessfullmektig. I samsvar med vanlig praksis var det da aktuelt for retten å få fastsatt tidspunkt for en hovedforhandling ved å kontakte begge prosessfullmektiger pr. telefon med forslag om tidspunkter for hovedforhandling.

Retten ringte først adv. D og fikk umiddelbart opplyst at han ikke skulle være Deres prosessfullmektig i denne saken. I og med denne opplysning pr. telefon, og på bakgrunn av at retten tidligere - ved prosessskrift av 03.03.2008 - hadde fått opplyst at han skulle være Deres prosessfullmektig, ba retten om å få bekreftet denne nye opplysningen skriftlig slik at dette kunne legges til grunn som en dokumentert opplysning ved den videre saksbehandling.

Deretter ble det - slik som det er opplyst om i rettens brev av 25.03.2008 - berammet hovedforhandling. Retten var ikke kjent med hva som eventuelt var avtalt eller kommunisert mellom Dem og adv. D, hvilket heller ikke er vanlig i slike tilfeller. Retten forholder seg til en parts prosessfullmektig, og det interne forholdet mellom en part og partens prosessfullmektig er - og skal være - retten uvedkommende.

Som nevnt har retten ikke på noe tidspunkt krevd at adv. D skulle fratre som Deres prosessfullmektig, verken 05.03.2008 eller senere, jr. tidligere bemerkninger om dette. Retten var utelukkende opptatt av å få avklart og bestemt tidspunkt for en hovedforhandling for å få saken sluttbehandlet på en forsvarlig måte innen rimelig tid. I og med at adv. D ikke skulle være Deres prosessfullmektig og det heller ikke forelå opplysninger om en annen prosessfullmektig, ble hovedforhandling berammet.”

Etter at A fremsatte sin klage for Tilsynsutvalget har tingretten besluttet å overføre saken til behandling i en annen avdeling i domstolen. Dette ble også gjort fordi klager igjen hadde fremmet en habilitetsinnsigelse mot tingrettsdommer B, og man etter en samlet vurdering fant det mest hensiktsmessig å overføre saken av hensyn til As tillit til domstolens avgjørelse.

Prosessfullmektig – advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Han har ingen kommentarer til selve klagesaken, og viser til de brev han tidligere har oversendt i anledning dette spørsmålet, spesielt hans brev til tingretten av 26. mars 2008.

Fra ovennevnte brev siteres:

”I sistnevnte prosessskrift bekrefter A i 4. avsnitt på side 1 at det forelå avtale mellom A og meg om at jeg ikke ville møte som prosessfullmektig ved senere hovedforhandling.

Dette medfører riktighet.

Grunnen til at jeg trådte inn som prosessfullmektig i forbindelse med oversendelse av prosessskrift av 03.03.08 var at A på dette tidspunkt var fraværende og ikke selv kunne undertegnet prosessskriftet.

Jeg trådte derfor inn for å overholde den av tingretten satte tidsfrist for innlevering av prosesskrift.

Jeg bekrefter videre at dommer B ringte meg den 5. ds. for å beramme saken. Jeg meddelte da dommer B at jeg ikke kom til å prosedere under hovedforhandlingen, og at jeg av naturlige grunner ikke kunne ta standpunkt til berammelsestidspunkt idet jeg ikke kjente As fremtidige timeplan.

Dommer B mente da at det var riktig at jeg skriftlig ga uttrykk for dette i form av brev om at jeg fratrådte som prosessfullmektig.

Jeg hadde ingen innvendinger mot dette, - men kan selvsagt i ettertid mene at jeg kunne ventet med denne bekreftelse til et senere tidspunkt.

Dette er etterpåkløskap.

Jeg vil imidlertid uttrykkelig bekrefte at jeg ikke på noen måte ble utsatt for noe press fra dommer Bs side vedrørende dette spørsmål.”

Domstolleder – sorenskriver C – har i hovedsak uttalt følgende:

Det bekreftes at X tingrett etter en totalvurdering fant det mest hensiktsmessig å overføre saken til behandling i en annen avdeling i domstolen. Saken anses godt belyst gjennom kopier av den omfattende korrespondansen som har funnet sted, og han har ingen øvrige bemerkninger i saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klagen gjelder tingrettsdommer Bs angivelige inngripen i forholdet mellom A og hans prosessfullmektig. Det anføres at tingrettsdommer B ga advokat D ”pålegg” om å trekke seg som As prosessfullmektig, med de åpenbart store vanskeligheter dette skapte for A.

Det klare utgangspunkt er at enhver part i en sivil sak har rett til å la seg bistå av advokat på ethvert stadium av saken. Både spørsmålet om en advokat skal engasjeres og eventuelt på hvilket tidspunkt, er det opp til den enkelte part å selv ta stilling til. Forholdet mellom advokat og klient er i utgangspunktet retten uvedkommende, og dommeren kan ikke gripe inn i denne relasjonen ved å pålegge prosessfullmektiger å fratse sitt oppdrag.

I den foreliggende sak kan Tilsynsutvalget ikke se at det er grunnlag for de anklager som rettes mot tingrettsdommer B. Det er på det rene at advokat D etter oppfordring fra tingrettsdommer B meddelte retten at han fratrådte som prosessfullmektig. Både tingrettsdommer B og advokat D er i sine uttalelser til Tilsynsutvalget tydelige på at

dommer B ikke utøvde noen form for press i denne sammenheng. Tilsynsutvalget legger til grunn at tingrettsdommer Bs ønske om en skriftlig bekreftelse, utelukkende var motivert ut fra hensynet til dokumentasjonen i saken.

Det er ikke holdepunkter for at tingrettsdommer B hadde til hensikt å etterspørre verken noe mer, eller noe annet, enn en skriftlig bekreftelse på den opplysning advokat D muntlig ga i den angjeldende telefonsamtale.

For fullstendighetens skyld tilføyes at i den grad advokat D skulle ha ment at en umiddelbar fratredelse som prosessfullmektig var i strid med avtalen med egen klient og ville skade hans klients interesser, ville det vært nærliggende at advokat D gjorde dommeren oppmerksom på dette, og ikke ga den bekreftelse som i dette tilfelle ble gitt. I sitt brev til retten av 26. mars 2008 innrømmer også advokat D at han i etterpåklokskapens lys kunne ha ventet med bekreftelsen til et senere tidspunkt. Tingrettsdommer B kan uansett verken bebreides for innholdet i eller tidspunktet for oversendelsen av den angjeldende bekreftelse.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.